

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติของทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุขและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัยและสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 37) ดังนั้นการเรียนการสอนภาษาไทยจึงมีความสำคัญมากเพราะเป็นการเรียนการสอนภาษาประจำชาติเป็นเครื่องมือสื่อสารทำความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างคนในชาติ และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้วิชาการต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ว่าให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการสื่อสารเพื่อส่งเสริมสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการสื่อสารอันส่งผลให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และรักความเป็นไทยสามารถใช้ภาษาติดต่อทั้งด้านการรับและถ่ายทอดความรู้ตึกนึกคิดโดยอาศัยความรู้และทักษะการฟังการดูการพูดการอ่านและการเขียนการที่จะให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาได้ดีต้องอาศัยการฝึกฝนเป็นสำคัญเพื่อให้เกิดทักษะฟังพูดอ่านและเขียนทักษะที่สำคัญต่อการรับสารและส่งสารคือทักษะการอ่านเพราะการอ่านเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราวความรู้และประสบการณ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 2)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 จึงกำหนดสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็น 5 สาระ ได้แก่ สาระการอ่าน สาระการเขียน สาระการฟังการดูและการพูด สาระ

หลักการใช้ภาษาสาระวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนให้บรรลุผลและตอบสนองความสำคัญดังกล่าวทักษะที่สำคัญต่อการรับสารคือทักษะการอ่านเพราะการอ่านเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราวความรู้และประสบการณ์และทักษะที่สำคัญต่อการส่งสารคือทักษะการเขียนเพราะการเขียนเป็นทักษะของการสื่อสารเรื่องราวความรู้และความรู้ตื้นที่นึกคิดให้คนอื่นรับรู้ด้วยลายลักษณ์อักษรด้วยความสำคัญดังกล่าวหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ให้ความสำคัญของการอ่านไว้ในสาระที่ 1 มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่านและให้ความสำคัญของการเขียนไว้ในสาระที่ 2 มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสารเขียนเรียงความย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 : 7) นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานยังได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขรวมทั้งให้ผู้เรียนมีความรักชาติศาสน์กษัตริย์ซื่อสัตย์สุจริตมีวินัยใฝ่เรียนรู้อยู่อย่างพอเพียงมุ่งมั่นในการทำงานรักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 7)

ปัญหาของการใช้ภาษาที่ปรากฏอยู่ทุกวันนี้มีหลายประการ โดยเฉพาะปัญหาด้านการอ่านนั้นพบว่าประการแรกเป็นปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียนที่มาจากสังคมที่แตกต่างกันประการที่สองปัญหาจากตัวครูกล่าวคือครู ไม่มีศิลปะในการสอนการจัดกิจกรรมส่วนมากจะกำหนดเรื่องให้นักเรียนอ่านจับใจความสำคัญโดยไม่น่าสนใจประการสุดท้ายเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเช่น โรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาการอ่านรัฐไม่สามารถจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับความต้องการ (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2545 : 9) ส่วนปัญหาการเขียนเริ่มจากการเขียนรูปคำศัพท์ผิดเพราะจำถ้อยคำมาผิดเพราะเอาแนวเทียบเป็นเกณฑ์หรือเขียนผิดเพราะขาดความประณีตไม่ระมัดระวังในการเขียนตัวอักษรไทยที่คล้าย ๆ กัน นอกจากนี้ก็เขียนสะกดผิดเว้นวรรคตอนผิดทำให้สื่อความหมายไม่ตรงตามความเป็นจริงจากสารเดิม(กองทัพ เกลือบพณิชกุล, 2542 : 10) และสาเหตุการเขียนผิดนั้นเพราะขาดความระมัดระวังหรือเขียนผิดเพราะขาดความรู้ในการเขียนเช่นตัวสะกดการันต์ผิดการเว้นวรรคตอนผิดทำให้การสื่อความหมายไม่สัมฤทธิ์ผลการสรุปความย่อความไม่เป็นการขยายความโดยการวางบทขยายผิดที่ทำให้สื่อความหมายไม่แจ่มแจ้งและการขาดการฝึกทักษะการเขียนไม่สนใจที่

จะพัฒนาทักษะการเขียนของตนให้ดีขึ้นเพราะขาดการตั้งใจและการฝึกฝน (เอกฉัท จารุเมธีชน. 2539 : 24-25) สภาพการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทยความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ และการเขียนสื่อความของผู้เรียน มักจะถูกสกัดกั้น เพราะความเคยชินแบบเดิม ๆ ที่ครูและผู้เรียนเคยปฏิบัติสืบต่อกันมา ซึ่งเป็นความคิดที่ต้องอยู่ในกรอบ หรือระเบียบปฏิบัติบางประการ ถือเป็นอุปสรรคที่สกัดกั้น ต่อจินตนาการการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ดังนั้นการปฏิรูปการจัดการศึกษาระบบการเรียนรู้ยุคใหม่ จึงเน้นให้เกิดการเรียนรู้การคิดวิเคราะห์โดยครูลดบทบาทการจัดการศึกษาระบบบรรยายหรือยึดครูเป็นศูนย์กลางของความรู้ เลือกลงใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายผสมผสาน (จรววยพร ธรณินทร์. 2550 : เว็บไซต์)

สภาพการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองปทุมรัตน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ปัญหาสำคัญในการจัดการเรียนการสอน คือนักเรียนไม่สามารถ อ่านเพื่อให้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่อง หรือสิ่งที่อ่านไม่สามารถแยกเนื้อเรื่องออกเป็นส่วนๆ ให้เห็นว่าใครทำอะไรที่ไหนเมื่อไร และผลเป็นอย่างไรเมื่อนักเรียนสรุปเรื่องข้อคิดจากเรื่องหรือสิ่งที่อ่านและนำไปประยุกต์ใช้ และถ่ายทอดการอ่านออกมาให้เป็นการเขียนสื่อความเรื่องที่อ่านเขียนอธิบายบรรยายสิ่งที่อ่านสิ่งที่เข้าใจจินตนาการความคิดเห็นสิ่งที่ต้องการบอกให้คนอื่นรู้ที่นักเรียนไม่สามารถทำได้ การที่จะอ่านและเขียนสื่อความได้นั้นจะต้องได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจนเกิดทักษะสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สำหรับการเรียนและการดำเนินชีวิต ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าวทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย อยู่ในเกณฑ์ต่ำคือมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 65.95 ทางโรงเรียนเมืองปทุมรัตน์ ได้ตั้งเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยไว้ที่ ร้อยละ 70 จึงไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (โรงเรียนเมืองปทุมรัตน์. 2554 : 19)

ปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ตระหนักในภาระหน้าที่ ที่จะต้องแก้ไขปัญหา และพัฒนาการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนสื่อความของนักเรียน จึงได้ศึกษาวิธีการแก้ปัญหาจากหนังสือ ตำราต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่มีการพัฒนาการอ่านเชิงวิเคราะห์และเขียนสื่อความ โดยใช้แผนผังความคิดประกอบกิจกรรมแบบ BBL (Brain Based Learning) (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2554 : 64-65) รวมทั้งต้องการที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ BBL มีลักษณะเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน และสามารถทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จ ตามเกณฑ์

ที่ตั้งไว้ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนสื่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดประกอบกิจกรรมแบบ BBL เพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้

หลักการจัดกิจกรรมโดยใช้สมองเป็นฐานหรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ BBL เป็นอีกหลักการหนึ่งที่มีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีสมาธิเพื่อเตรียมความพร้อม อาจทำ Brain Gym โดยการทำสมาธิ เล่าเรื่อง ออกกำลังกาย ฯลฯ แล้วให้นักเรียน ได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติจริง รู้จักฝึกฝน ศึกษา ค้นคว้า สร้างองค์ความรู้ หรือผลงาน โดยการร่วมคิดร่วมทำและยังมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสฝึกฝนความสามารถหรือทักษะ จัดเป็นขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 8 ขั้น การเรียนรู้สมองเป็นฐานเป็นการสอนย้ำ ซ้ำ ทวน ด้วยกิจกรรมหลายหลาย โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นระบบด้วยตนเอง ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ถาวร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ BBL มีหลักการ/แนวคิด/ทฤษฎี ขั้นตอนการเรียนรู้การสอนไว้ 8 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นที่ครูวางแผนในการสนทนากับนักเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมให้เข้าใจในสิ่งที่จะเรียน และสามารถเชื่อมโยงไปสู่เรื่องที่จะเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นตกลงกระบวนการเรียนรู้เป็นขั้นที่ครูและนักเรียนตกลงร่วมมือกันว่านักเรียนจะต้องทำกิจกรรมใดบ้าง อย่างไร และจะมีวิธีวัดและประเมินผลอย่างไร ขั้นที่ 3 ขั้นเสนอความรู้ เป็นขั้นที่ครูจะต้องเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของนักเรียน มาสร้างองค์ความรู้ใหม่คือการสอนหรือการสร้างความคิดรวบยอดให้แก่ นักเรียนจนเกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียน ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกทักษะ เป็นขั้นที่นักเรียนเข้ากลุ่มแล้วร่วมมือกันเรียนรู้และสร้างผลงานในชั้น คำว่า ฝึกทักษะ หมายถึง การศึกษา ค้นคว้า การฝึกทดลอง การสังเกตจากสิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การทำแบบฝึกหัดเพื่อให้ นักเรียนฝึกทำในกระดาษแผ่นใหญ่ เพื่อง่ายต่อการนำเสนอ ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นขั้นที่ตัวแทนแต่ละกลุ่มที่ได้จากการจับสลากออกมาเสนอผลงาน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นที่ 6 ขั้นสรุปความรู้ เป็นขั้นที่ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้แล้วให้นักเรียนทำใบงาน เป็นรายบุคคลและเปลี่ยนกันตรวจ โดยครูและนักเรียนร่วมกันเฉลย ให้นักเรียนแต่ละคน ปรับปรุงผลงานตนเอง ให้ถูกต้องครูรับทราบแล้วเก็บผลงานไว้ในแฟ้มสะสมงานของตนเอง ขั้นที่ 7 ขั้นกิจกรรมเกม เป็นขั้นที่ครูจัดทำข้อสอบมาให้นักเรียนทำเป็นรายบุคคล โดยไม่ซักถาม กันเสร็จแล้วส่งเป็นกลุ่ม แล้วเปลี่ยนกันตรวจเป็นกลุ่ม โดยครูและนักเรียนร่วมกันเฉลย ให้แต่ละกลุ่มหาค่าคะแนนเฉลี่ย บอกครูบันทึกไว้แล้วจึงประกาศผลเกม กลุ่มได้คะแนนสูงสุด

เป็นกลุ่มขณะ ชั้นที่ 8 ชั้นประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นขั้นที่ครูมอบหมายงานให้นักเรียนทำเดี่ยว เป็นคู่ หรือเป็นกลุ่มก็ได้โดยให้ความคิดหรือรายงานในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้วยการสืบเสาะหาความรู้ ผู้วิจัยได้นำไปสอนให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยหวังผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนสื่อความ โดยใช้ แผนผังความคิดประกอบกิจกรรมแบบ BBL นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80 /80

สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวคิด โดยใช้สมองเป็นฐานนั้นจะต้องใช้กิจกรรมหลากหลาย เช่น กลุ่มร่วมมือ แผนผังความคิด เกม หลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและหลักการของเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ซึ่งมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่ช้า ย่ำทวน ให้เกิดการเรียนรู้และจำได้แม่นยำ และในการสอนแบบนี้ ครูสามารถปรับกิจกรรมโดยลดหรือเพิ่มและปรับให้สื่อได้อย่างหลากหลาย ซึ่งครูสามารถยืดหยุ่น กระบวนการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสมของเนื้อหาสาระในกลุ่มประสบการณ์ ต่าง ๆ ผู้สอนสามารถนำแนวคิดโดยใช้สมองเป็นฐาน ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ไปใช้สอนได้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกเนื้อหาวิชาและทุกช่วงเวลา (วิมลรัตน์ สุนทร โรจน์. 2554 : 64-65) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning : BBL) หมายถึงการเรียนรู้ที่ใช้โครงสร้างและหน้าที่ของสมองเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้โดยไม่สกัดกั้นการทำงานของสมองแต่เป็นการส่งเสริมให้สมองได้ปฏิบัติหน้าที่ให้สมบูรณ์ที่สุดภายใต้แนวคิดที่ว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ทุกคนมีสมองพร้อมที่จะเรียนรู้มาตั้งแต่กำเนิด (แจ่มจันทร์ นิลพันธ์. 2550 : เว็บบไซต์) ในการประยุกต์ทฤษฎีนี้สู่การปฏิบัตินั้นต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสมองกับการเรียนรู้ กล่าวคือสมองมีการเชื่อมโยงกับอารมณ์ของคนในขณะที่อารมณ์ของคนก็จะส่งผลต่อการเรียนรู้โดยอารมณ์จะเป็นตัวช่วยในการเรียกความทรงจำเดิมที่เก็บไว้ในสมองออกมาใช้สำหรับภาวะของสมองที่เหมาะสมที่สุดต่อการเรียนรู้ได้แก่ภาวะของสมองที่มีความตื่นตัวแบบผ่อนคลาย (Relaxed Alertness) ดังนั้นครูผู้สอนจึงมีหน้าที่ในการสร้างสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในลักษณะที่ทันสมัยผลิตเพลินแต่ทำทำายและชวนให้หาคำตอบเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวแบบผ่อนคลายมากกว่าความรู้สึกรีดก้างวลและกดดันเพราะสิ่งแวดล้อมดังกล่าวอาจทำให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ทางลบแก่ผู้เรียนได้นอกจากนี้จากการแบ่งสมองออกเป็น 2 ด้านคือสมองซีกซ้ายซึ่งสั่งการเกี่ยวกับตรรกะตัวเลขการวิเคราะห์และสมองซีกขวาซึ่งสั่งการเกี่ยวกับศิลปะดนตรีจินตนาการการสังเคราะห์ทำให้เราเข้าใจถึงความสามารถที่แตกต่างกันของการทำงานของสมองทั้งสองซีกของผู้เรียนซึ่งส่งผลถึงการมีสติปัญญาวิธีการ

และประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป ดังนั้นสิ่งสำคัญคือผู้สอนควรมีการจัดหากิจกรรมที่บูรณาการระหว่างกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบเข้าด้วยกันและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือกที่จะทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งตามความสามารถความถนัดและความสนใจรวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามอัตราความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของผู้เรียน (วิโรจน์ ตักขณาอศิสร. 2550 : เว็บบไซต์)

ผู้วิจัยได้ศึกษาความสำคัญของหลักสูตร เนื้อหา สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนเรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนสื่อความ โดยใช้แผนผังความคิดประกอบกิจกรรม BBL แล้ว จึงได้ดำเนินจัดการเรียนการสอน ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนสื่อความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนภาพความคิดประกอบกิจกรรม BBL เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และผู้สนใจในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนสื่อความ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดประกอบกิจกรรมแบบ BBL มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์หรือไม่
2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนสื่อความ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังเรียนอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนสื่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดประกอบกิจกรรมแบบ BBL ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนสื่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังเรียน

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียน

สื่อความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองปทุมรัตต์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 60 คนจาก 2 ห้อง
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนเมืองปทุมรัตต์อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่การเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด ประกอบกิจกรรมแบบ BBL
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่
 - 2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์
 - 2.2 ความสามารถในการเขียนสื่อความ

กรอบเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นเนื้อหากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สาระที่ 1 การอ่านมาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่านสาระที่ 2 การเขียนมาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบแผนผังความคิดผู้วิจัยได้ออกหน่วยสาระการเรียนรู้การอ่านเชิงสังเคราะห์และเขียนสื่อความดังรายละเอียดต่อไปนี้

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านเชิงวิเคราะห์และเขียนสื่อความนิทานอีสป
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การอ่านเชิงวิเคราะห์และเขียนสื่อความข่าว
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การอ่านเชิงวิเคราะห์และเขียนสื่อความบทร้อยกรอง
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การอ่านเชิงวิเคราะห์และเขียนสื่อความเพลง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การอ่านเชิงวิเคราะห์และเขียนสื่อความเรื่องสั้นๆ

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมแบบ BBL (Brain Based Learning) หมายถึง การวางแผนเกี่ยวกับรายละเอียดในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่คาดหวังวิชาภาษาไทยเรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์และเขียนสื่อความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กิจกรรมการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้ผู้เรียนเตรียมความพร้อม แล้วลงมือปฏิบัติจริง โดยการร่วมคิดร่วมทำ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกความสามารถหรือทักษะ มีกิจกรรมและขั้นตอนดังนี้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียนเป็นขั้นที่ครูวางแผนในการสนทนากับนักเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมให้เข้าใจในสิ่งที่จะเรียนและสามารถเชื่อมโยงไปสู่เรื่องที่จะเรียนได้
2. ชี้นตกลงกระบวนการเรียนรู้เป็นขั้นที่ครูและนักเรียนตกลงร่วมกันว่านักเรียนจะต้องทำกิจกรรมใดบ้างอย่างไรและจะมีวิธีวัดและประเมินผลอย่างไร
3. ชี้นเสนออารมณ์เป็นขั้นที่ครูจะต้องเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของนักเรียนมาสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่คือการสอนหรือการสร้างความคิดรวบยอดให้แก่นักเรียนจนเกิดความรู้อย่างเข้าใจในสิ่งที่เรียน
4. ชี้นฝึกทักษะเป็นขั้นที่นักเรียนเข้ากลุ่มแล้วร่วมมือกันเรียนรู้และสร้างผลงานในขั้นนี้คำว่าฝึกทักษะหมายถึงการศึกษาค้นคว้าการฝึกปฏิบัติการทดลองการสังเกตจากสิ่งแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การทำแบบฝึกการวาดภาพและการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ จนประสบผลสำเร็จได้ผลงานออกมา (ผลงานควรชัดเจนน่าสนใจซึ่งไม่ใช่ใส่กระดาษ A4 หรือกระดาษเป็นแผ่นแผ่นเล็ก ๆ แต่ควรเป็นกระดาษขนาดใหญ่เช่นกระดาษปรีฟเพื่อให้นำเสนออาจเป็นการเขียนธรรมดาหรือเป็นแผนผังความคิด)
5. ชี้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นขั้นที่ตัวแทนแต่ละกลุ่มที่ได้จากการจับสลากออกมาเสนอผลงานเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ที่ต้องจับสลากเพื่อให้คนเก่งช่วยฝึกฝนคนปานกลางและคนอ่อนให้มีความรู้ใกล้เคียงกับตนเอง)
6. ชี้นสรุปความรู้เป็นขั้นที่ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้แล้วให้นักเรียน

ทำใบงานเป็นรายบุคคลแล้วเปลี่ยนกันตรวจ โดยครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยให้นักเรียนแต่ละคนปรับปรุงผลงานตนเองให้ถูกต้องครูรับทราบแล้วเก็บผลงานไว้ในแฟ้มสะสมผลงานของตนเอง

7. ชั้นกิจกรรมเกมเป็นขั้นที่ครูจัดทำข้อสอบมาให้นักเรียนทำเป็นรายบุคคล โดยไม่ซักถามกันเสร็จแล้วส่งเป็นกลุ่มแล้วเปลี่ยนกันตรวจตรวจเป็นกลุ่ม โดยครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยให้แต่ละกลุ่มหาค่าคะแนนเฉลยบอกครูบันทึกไว้แล้วจึงประกาศผลเกมกลุ่มใดได้คะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดเป็นกลุ่มชนะเลิศ

8. ชั้นประยุกต์ใช้ความรู้เป็นขั้นที่ครูมอบหมายงานให้นักเรียนทำเดี่ยวเป็นคู่หรือเป็นกลุ่มก็ได้โดยนำหัวข้อหรือประเด็นที่นักเรียนอยากรู้ไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมโดยจัดทำเป็นผลงานอาจเป็นโครงงานแผนผังความคิดหรือรายงานในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้วยการสืบเสาะหาความรู้การจัดการกิจกรรมทั้ง 8 ขั้นตอนนี้สอดคล้องกับหลักการเรียนของ BBL (Brain Based Learning) คือการเรียนรู้เรื่องเดิม โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้แม่นยำและจำได้นาน

2. แผนผังความคิด หมายถึงรูปแบบที่เกิดจากการอ่านงานเขียนแต่ละประเภทแล้ววิเคราะห์ โดยการจำแนกแยกเนื้อหาสาระของเนื้อหาจากเรื่องที่อ่านตามเกณฑ์การวิเคราะห์งานเขียนจากนิทานอีสป ขำว บทร้อยกรอง เพลง และเรื่องสั้น ๆ โดยการเชื่อม-โยง-ต่อกออกไปจากจุดศูนย์กลาง ทำให้ผู้วาดแผนผังความคิดเกิดความเข้าใจ และมองเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาสาระที่แยกตามองค์ประกอบของงานเขียนแต่ละประเภทได้ชัดเจนมากขึ้น

3. การอ่านเชิงวิเคราะห์หมายถึงการอ่านอย่างละเอียดเพื่อให้สามารถเข้าใจเนื้อเรื่องหรือสิ่งที่อ่านมีหลายประเภทได้แก่นิทานอีสป ขำว บทร้อยกรอง เพลง และเรื่องสั้น ๆ สามารถแยกเนื้อเรื่องออกเป็นส่วน ๆ ให้เห็นว่าใครทำอะไรที่ไหนเมื่อไรและผลเป็นอย่างไร เพื่อให้นักเรียนสามารถสรุปเรื่องข้อคิดจากเรื่องหรือสิ่งที่อ่านและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

4. การเขียนสื่อความหมายถึงการเขียนสรุปเรื่องที่อ่านเช่นนิทานอีสป ขำว บทร้อยกรอง เพลง และเรื่องสั้น ๆ ใคร ทำอะไร กับใคร อย่างไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ได้ผลเป็นอย่างไร

5. ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้หมายถึงความสามารถในการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนสื่อความของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ 80/80 ดังนี้

80 ตัวแรกหมายถึงประสิทธิภาพด้านกระบวนการโดยคำนวณจากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการประเมิน 1) พฤติกรรมการเรียน 2) การ

ประเมินผลงาน 3) การทดสอบย่อยการประเมินการอ่านเชิงวิเคราะห์ 4) การทดสอบย่อยการประเมินการเขียนสื่อความ ซึ่งต้องได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป

80 ตัวหลังหมายถึงประสิทธิภาพของผลลัพธ์โดยคำนวณจากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนสื่อความซึ่งต้องได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้วิจัยได้แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนสื่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดประกอบกิจกรรมแบบ BBL ที่มีคุณภาพ
2. นักเรียนได้เรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนสื่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดประกอบกิจกรรมแบบ BBL แล้วมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
3. ครูภาษาไทยและผู้ที่เกี่ยวข้องได้แนวทางสำหรับวางแผนพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์และเขียนสื่อความ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ